

FALLES VALENCIANES, POPULARS I COMBATIVES*

Andreu Ginés i Sánchez

No és cap secret que, arran de l'anomenada Batalla de València, l'esquerra i el valencianisme del país van renunciar al cap i casal, tot donant-lo per perdut... o potser no hi van renunciar sinó que senzillament el van abandonar, com es van abandonar tantes coses per incapacitat, ineptitud o comoditat. Fóra com fóra —eixe és un debat que ara no ens pertoca— en perdre València es van perdre moltes coses, com ara les Falles, i amb les Falles es va perdre tota una senya d'identitat de la ciutat, potser la més important.

Així, amb el pas del temps i sense la implicació dels sectors més progressistes i nacionalistes, la festa *major* de València va evolucionar, a poc a poc, cap a l'exaltació religiosa, l'espanyolització i el conservadorisme en el terreny ideològic, i en el pràctic, cap a una privatització de l'oci, amb la preeminència de les grans marques comercials i amb el tancament dels casals i de gran part dels esdeveniments per a l'ús exclusiu dels valencians amb "carnet" de faller.

Molts dels joves, doncs, vam créixer en entorns familiars i culturals que rebutjaven les falles —o allò en què s'havien convertit—, però alhora les hem viscudes intensament, especialment a la nit, quan, les Falles, amb tots els seus defectes, han esdevingut espais de llibertat en una societat cada cop més reprimida i repressora.

És des d'aquesta contradicció que molts de nosaltres ens vam plantejar canviar la nostra relació amb les Falles: potser no ens agradava el tuf de les ofrenes ni el masculisme de la cort d'honor, ni l'espanyolisme de la propaganda institucional i publicitària, però no per això volíem renunciar a gaudir d'aquestes festes que també eren nostres.

En aquest context, un grup de joves vinculats a l'independentisme i arrelats a Ciutat Vella, van impulsar les Falles Valencianes, Populars i Combatives per oferir alternatives culturals i festives que permeteren viure les festes plenament.

Les Falles Valencianes, Populars i Combatives van començar molt modestament: amb tauletes informatives per alguns dels carrers més transitats del Carme on s'oferia mistela i coca en llanda i amb sopars al carrer i festes al Racó de la Corbella. No sense problemes, anàrem superant pors i prejudicis, i ens adonarem del potencial que tenien les falles per a arribar a la gent amb discursos reivindicatius.

L'any 2005 es va fer un salt qualitatiu en el plantejament i, per primer cop, s'organitzà un concert a l'aire lliure, en valencià, en un solar ocupat al centre de la ciutat. Malgrat no haver-hi cap precedent, fou tot un èxit, i es pogué constatar, que durant Falles, com durant tot l'any, hi ha a València molta gent que reclama música en valencià i un oci més compromès social i nacionalment.

L'any següent es repetí el plantejament, però amb escenaris nous. Entre l'escola Santa

Teresa, l'Atzucac i el carrer de Ripalda hi hagué lloc per a concerts, concurs de paella, exhibició de pilota, calçotada, campionats de futbet i fins i tot xerrades d'història local... I de nou, l'assistència de públic a tots els actes fou un èxit.

Tot i així, l'èxit vingué acompanyat dels primers problemes seriosos. Gràcies a l'inestimable col·laboració del *Levante-EMV*, que descrigué el concert en valencià com “una verberna con alcohol en una escuela infantil”, l'Ajuntament de València en prengué bona nota i d'ençà eixe any no s'han pogut celebrar concerts a l'aire lliure, per manca d'espais i per la pressió policial, fins al moment inexistent, que esdevingué —i encara és— asfixiant.

Tot i així, les Falles Populares i Combatives, han continuat celebrant-se cada any amb una programació d'activitats variada gràcies a col·lectius com Endavant, l'Associació Cultural la Lluna Roja, la Xarito o locals com Ca Revolta o l'Ateneu Popular. Fins i tot, en aquests anys, hem establert relació amb algunes falles del ciutat vella.

Possiblement són dos els principals èxits de les Falles Populares i Combatives: d'una banda, hem contribuït que molts dels valencians tornem a creure en les falles com una festa pròpia i no aliena. La millor mostra és la proliferació d'activitats arreu dels barris de la ciutat i també a l'àrea metropolitana. D'aquesta manera, no només molts valencians compromesos opten per quedar-s'hi a gaudir de les festes sinó que, fins i tot, hi arriba gent de fora que ara veu les Falles com una festa atractiva. D'altra banda, amb aquests anys de treball, hem pogut comprovar com el món de les Falles no és tan hostil com ens pensàvem. Si bé és cert que les dificultats no són poques a l'hora de d'organitzar actes, també cal ser conscients que hi ha moltes falles i fallers que no sa'justen al prototip que ens han volgut vendre des dels mitjans i les institucions.

La iniciativa de les Falles Populares i Combatives no és, ni molt menys, un fenomen exclusiu de la ciutat de València. De fet, arreu dels Països Catalans han sigut molts els joves que s'han dedicat a recuperar les festes majors. N'és el millor exemple la creació de la Coordinadora de Festes Majors Autogestionades, que engloba, a més de les Falles Populares i Combatives, les Festes Alternatives als Bous de Borriol o les Festes de Vilallonga, per citar-ne només algunes del País Valencià. I encara n'hi ha moltes més per incorporar, com les festes de Carcaixent (FACA) i les alternatives d'Alcàsser, d'Alacant o de Castelló. A tots els Països Catalans els joves estan apostant per autoorganitzar-se també en festes, per recuperar un espai essencial de convivència i de transformació social que s'havia perdut.

*Article publicat en el llibret de la Falla Arrancapins de la ciutat de València (l'Horta), l'any 2011.